

מסכנת את עתידה של מדינת ישראל

עורב?? 19

דיפלומטים בישיבה חשאית. ואילו לנואמים בעצרת אום' יש ערך עצום, כי ההחלטות הגדולות בעולם מתקבלות בימינו עלידי דעת-הקהל בהונגריה, בארגנטינה, בהודו, בלאוס, בקונגו ובמאה מדינות אחרות.

דחאק ישראל היתה צריכה לדעת זאת. כל פצצות אצ"ל ולח"י, כל ספינות ההגנה, כל מעשי היצירה של הקיבוצים, לא היו מביאים להקמת המדינה וללא עמד מאחוריהם להחץ העצום של דעת-הקהל העולמית, שזוועזה עלידי פשעי הנאצים ורצחה להעניק לניצולים את ההזדמנות להתחיל את חייהם מחדש, במדינה משלהם. אלה הלגינות שהכריעו את כף — הלגינות הבלתי-נראים של דעת העמים, ובראשם טובי אנשי-הרוח והמצפון. לגינות אלה ככלו את ידיהם של 100 אלף החיילים הבריטיים בארץ, מנעו את הפצצת תל-אביב, החרבת הקיבוצים, הטבעת ספינות-המעפילים.

בעולם של 1945, אי אפשר היה לאדם בעל-מצפון, היה באשר היה, שלא לתמוך ברעיון המדינה היהודית. התמיכה בציונות הפכה אז לחלק בלתי-נפרד ומובן-מאליו של כל מצע מתקדם. מי שתמך — באמריקה, בצרפת ובכל מקום אחר — בחופש האיגוד המיקצועי, בשתיית-וכושרים, בכיטוח בריאות, בחיסול משכנות-העוני ובפיקוח על הנשק האטומי, דגל אוטומאטית גם במדינה יהודית.

ממשלת ישראל לא הבינה מעולם את האוצר האדיר הזה — והיא ביזבה את רובו בתריסר שנים קצרות. כמעט את כל ההפסד יש לוקוף על חשבון בעיית-הפליטים. מי שרואה את הפליטים בעיניו, הופך לאנטי-ישראלי. ההלם חזק שבעתים מפני ששום מסתכל אינו יכול לשכוח כי היהודים היו תמיד הפליטים בהא הידיעה, שהם היו זקוקים לרחמי-העמים. מלחי איגנה טופט, ששהו זמן כה רב בפורט-סעיד, ראו את הפליטים וחזרו שוואי-ישראל. הוא הדין לגבי חיילי כוח-החירום של האום'. הוא הדין לגבי רוב המשקיפים. הוא הדין לגבי כל מדינאי אפרי-אסיאתי וכל עתונאי אירופי החווה במחזה מדבא זה.

לא פעם תמהים ישראלים על כך שרבים מידידי המדינה כיום הם ריאקציונרים — כמו הגנרלים הצרפתיים באלג'יריה, אנשים מן הסוג שהיו בעבר משתייכים אוטומטית לתנועות אנטי-שמיות. אחת הסיבות לכך שיידידים מופוקקים אלה בולטים לעינינו, הוא שיידידים מסוג אחר, אליהם היינו רגילים בעבר, נחבאים אל הכלים. כפי שאמר לי זאת בשעתו ז'אן-פול סארטר: "כל חיי תמכתי ביהודים. איני יכול להתנגד בפועל לישראל, כי אינני רוצה שיחשבוני לאנטי-שמי. אך איני יכול להזדהות עם מעשיה של ישראל. על כן אני שותק." ביו רל משישי ישראל אשר יידינו האמיתיים מתביישים בהם, המעשה המחפיר ביותר הוא היחס הציני, קהות הרגשות, לגבי המוני הפליטים. אותם האנשים שהיו רוחשים לנו אהדה, מפני שבאנו להציל קורבנות יהודיים של הטבח הנאצי, רוחשים עתה אהדה דומה לפלטי ערב — ומאותן הסיבות.

אפשר לבנו לאהדה זו של אנטי-מוסר. אפשר לשאול את השאלה אשר סטאלין הפנה אותה לראשי הכנסייה הקתולית: "כמה דיביויות יש להם?" אולם בימינו, זאת שאלה טיפשית מאד. לאנטי-המוסר, המשפיעים על דעת-הקהל, יש כוח רב יותר מאשר לדיביויות של צנחנים.

ידידות הגנרלים באלג'יריה היא ארעית מאד. היום היא קיימת, מחר היא תיעלם — בהתאם לצורכי המדיניות הצרפתית המשתנית. אולם ידידותם של בעלי הרצון-הטוב בעולם יכלה להיות אוצר של קבע. אנו הקרבנו אותה על המיובח הבלתי-קדוש של בעיית-הפליטים.

***

מפידאיון לצבא פלסטיני

ז נזק הכולט ביותר בקיום מחנות הפליטים הוא הנזק הבטחוני. לאורך גבולות ישראל חיים מיליון יצורים אנושיים, ששינאת ישראל היא עיסוקם היחיד, תוכן חייהם ומוגם העיקרי. מיליון איש, שאין להם מה להפסיד, הם כוח.

אולי אין ערך צבאי ניכר לכוח כזה, בתקופה של פצצות אטום. יתכן כי חלפו הימים כאשר פליטים מוזרעב, שבאו לגנוב פירות מן העצים ששתלו בימים עברו, גרמו למתיחות צבאית מתמדת וסיפקו את התירוץ לרשרית פעולות-התגמול שהכשירו את הקרקע למיבצע סיני-סואץ. אולם שום גבול אינו יכול להיות בטוח בתנאים אלה. תקופת הפידאיון יכולה לחזור, ואולי אפילו במהדרה המורה יותר, באי-צללה של "צבא פלסטיני".

מיליון פליטי פלסטין הם מיליון חיידקי שינאה, המרעילים את הבארות ברחבי המרחב. אין הם נותנים לעמים לחזור לשלחנם. אין הם נותנים לשינאה למות. תחת לסוג בהדרגה, זו הולכת וגוברת. לדעת כל המשקיפים הזרים, עמוקה כיום פליטתה לישראל יותר מכפי שהיתה למחרת מלחמת ש"ח. כי בינתיים גדל דור צעיר של פליטים, נוער שנולד בתוך ההתנחלות הממארה, והרואה בישראל את האחרית היחידה ליסוריו.

כל משקיף זר, שדיבר אי-פעם עם מנהיגים ערביים, מטעים בשיחות פרטיות הם מתונים עד אין שיעור מאשר בנאומיהם הסומביים. אני עצמי נתקלתי לא פעם בתופעה זו, ואף הבעתי את תמיחתי עליה באוזני המדינאים הערביים עימם דיברתי. התשובה היתה תמיד אחידה: גורם הפליטים יצר בקרב ההמונים שינאה כה ליהודה לישראל, עד כי שום מדינאי אינו יכול לדבר פומבית על שלום עם ישראל. לא מיקרה הוא כי מדינאי עיראקי, המדינה היחידה שאין בה כמעט פליטי פלסטין, מתונים הרבה יותר ביחסם לישראל מאשר מדינאי מצריים, סוריה או ירדן.

מריבים לדבר אצלנו על הסכנה הבטחונית הכרוכה בהחזרת פליטים. בהמשך סידרה זו, עוד ניתן את דעתנו על כך. אולם אסור לשכוח לרגע את הסכנה הבטחונית הכרוכה במצב הנוכחי של בעיית הפליטים — ואת התוצאות הבטחונית העצומות החלות על המדינה כתוצאה מכך.

***

פצצת-זמן ענקית

ז חשבון הגיוני ייקול את מגרעות וסכנות המצב הקיים כנגד המגרעות והסכנות הפוטנציאליות הכרוכות בפיתרון הבעיה. אולם יש לחשבון גם צד שלישי. איש אינו יכול להבטיח כי לא תבוא מן הצד הערבי יוזמה קיצונית להתרפת הבעיה. אני רוצה להזהיר בפני אפשרות נשכחת זו בכל החומרה.

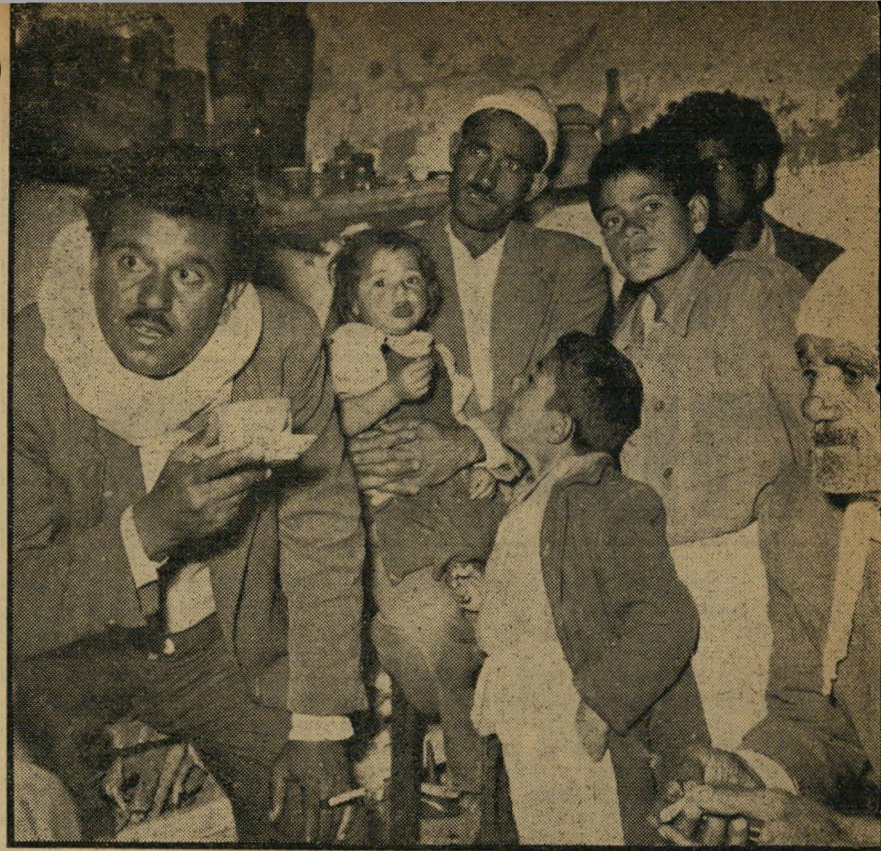
מהו שנים נרקמת במחנה הערבי תוכנית, שמטרתה להפעיל נגד ישראל במרוכז את כל כלי-הנשק המדיניים, המוסריים והצבאיים של בעיית-הפליטים. בעלי תוכנית זו מבקשים לקבץ את כל הגורמים האלה באירוע דרמאטי אחד, שיועז את העולם — מעין אקסודוס אנטי-ישראלי.

וזו התוכנית: הפליטים יציגו אולטימטום פומבי להחזרת המיידית. אחרי דחיית הבלתי-ימנעת, יתחיל המיצעד הגדול של הפליטים נגד גבולות ישראל. המונים בלתי-מוזיינים, ובראשם נשים וילדים, פשוט יצעדו בסך אל הגבול ויעברוהו, לעיני מצלמות העתונות והטלביזיה העולמית.

מה תעשה ישראל אז? האם תפתח באש ותקטול את הילדים? האם תערך מלחמה מוגנת? איש לא יקנא במדינאי ישראל באותו רגע.

יתכן שסכנה זו לא תומחש במהרה. אולם עצם הרעיון מבליט מה רב חומרה-הנפץ הטמון בבעיה זו. זוהי פצצת-זמן ענקית — וכדאי לפרק אותה לפני שתתפוצץ.

(הכתבה הכאה בסדרה: התוכנית המעשית לפיתרון הבעיה.)

פליטים ליד עזה: השנאה היא עיסוקם

במלים אחרות, הדאגה העומדת לפנינו היא בעייתם של 150 עד 200 אלף משפחות. בעייה קשה, אך לא מעבר לתחום התפיסה של הבנה ראציונלית ופתרון הגיוני.

***

נשק — לטובת מי?

ת סכונת סכונה אחרת קיימת לגבי השאלה: מי מעוניין בפיתוח בעיית-הפליטים? ליתר דיוק: מי מעוניין באי-פיתורה?

נציגי ממשלת ישראל חוזרים השכם והערב על טענה מרכזית: גמאל עבד אל-נאצר מנצל את הטראגדיה של הפליטים למען צרכיו הפוליטיים השפלים. ממשע: עבד אל-נאצר הוא המעוניין להחזיק את בעיית-הפליטים פתוחה, כנשק נגד ישראל.

אותם הנציגים יגידו במשפט הבא: לישראל אסור לנקוט בשום יוזמה לפתרון הבעיה. אסור לה לנהל אפילו משאומתן על כך, או להכניס תיוך זר לעניין. כל פיתרון של בעיית-הפליטים הוא לרעת ישראל.

ונשאלת השאלה: איך אפשר ליישב שתי טענות אלה באופן הגיוני? אם בעיית הפליטים היא נשק בידי שליטי ערב נגד ישראל — צריכה ישראל להיות מעוניינת לחסל את הבעיה. אם שליטי ערב מעוניינים שהבעיה לא תפתר לנצח — הרי צריכה להיות לישראל אינטרס חיובי להעבירה מן העולם, אפילו במחיר יקר.

כפי שאמר קלאוויץ, במצב של מלחמה לא יתכן כי מצב מסוים יהיה לטובת שני הצדדים היריבים. אם מצב מסוים מועיל לצד אחד, משמע שהוא מוזיק לצד השני. אם קיום בעיית-הפליטים מחזק את ידי אויבי ישראל, הרי מחייב ההגיון שישראל תנקוט ללא לאות ביוזמה קיצונית ביותר כדי לשלול מאויביה מקור-כוח זה.

מעטים האנשים בישראל המחזירים לעצמם מה עצום הנזק המדיני, המוסרי והצבאי הכרוך בקיום מחנות הפליטים לגבי ישראל. העמלות וההרגעה-העצמית וההצדקה-העצמית של ממשלת ישראל, בתריסר השנים האחרונות, הצליחה להעלים במידה רבה סכנות אלה מעיני האזרח, אף שהן גלויות לעיני כל המבקר בחוץ-לארץ. יש להבין את חומרת הנזק, כדי שאפשר יהיה לשקלו כנגד ההוצאות והסכנות הכרוכות בתוכנית-הפיתרון.

הנזק הראשון הוא מדיני — וחוששני שגם קברניטי ישראל עצמם אינם מבינים אותו די צורכו. ישראל מעוניינת במתן חותם של סופיות לסטאטוס-קו במרחב. היא מעוניינת בכך שהמציאות החדשה, אשר נוצרה כתוצאה ממלחמת-העצמאות, תקבל סוף-סוף גושפנקר רשמית. היא מעוניינת שפסיקו לדבר על "בעיית ארץ-ישראל".

אולם מחנות-הפליטים מוכיחים לכל בצורה חותכת שאומנם קיימת "בעייה", מחנות הפליטים מחייבים דיונים חוזרים באום, מגעים בין המדינות, ויכוחים והחלפת אגרות. כל עוד קיימים הפליטים, קיימת ה"בעיה". כל עוד ישנם מחנות, יכולים שליטי-ערב להתרעע על "בעיית פלסטין", על "זכויות ערביי פלסטין". הודות לפליטים, לא רק בעיית הפליטים עצמה נשארה פתוחה לרווחה, אלא, יחד עמה, גם שורה שלמה של בעיות אחרות: בעיית הגבולות, בעיית בינאים ירושלים, בעיית עצם ההכרה בישראל, הודות לפליטים, אופפת את ישראל אחירה של ארעיות. של חוסר קביעות.

אילו נעלמו מחנות-הפליטים, היה משתרר במרחב מצב נורמאלי. היה נעלם התירוץ העיקרי העוור למדינות-ערב לשכנע מדינות אחרות, כמו אינדונסיה והודו, שלא להכיר בישראל, או שלא לקיים עמה יחסים דיפלומאטיים. היה יוצא העוקץ מעמדת אותן המעצמות, כמו בריטניה הגדולה, הטוענות כי גבולות ישראל אינם סופיים ועודם טעונים בירור. שזה לא היה שום התירוץ להעלות את עניני ארץ-ישראל באום.

פתרון הבעיה לא יחסל אוטומטית את כל מקורות-האיבה בין ישראל לשכנותיה. אולם האיבה שתישאר תהיה איבה נורמאלית, מתיחות מן הסוג הקיים בין מדינות סבינות רבות בעולם. "בעיית ארץ-ישראל" שוב לא תהיה קיימת — ושום דמאגוג ערבי לא יוכל עוד להזכירה כרצינות בעצרת האום, או אף בכנס ערבי. ייעלם גורם הארעיות לגבי המציאות המרחבית — שהוא אולי הגורם המסוכן ביותר לישראל.

***

יש דיביויות למוסר

ל מני ימים מעטים נודע כי קצין קנאדי בחיל-החירום של האום בעזה ניכה סכומים זיכרים ממשכורת חייליו והעבירם כתרומה לפליטים. אפיוודה זו, שזכתה לטיפול נרחב בקול ישראל, מטילה אור על צד אחד של הבעיה אשר אין מריבים לדבר עליו בישראל: הצד המוסרי.

אין זה באופנה, אצלנו, לדבר על מוסר. הישראלי הממוצע, חניך צה"ל, מתייחס למילה זו כבזו עמוק. המוסר הוא בעיניו משהו בלתי-מעשי, חסר ערך ממשי, פראזה ריקה כמו "ציונות".

בעולם של 1960, אין דבר הרחוק יותר מן האמת. בעולם זה פוחת והולך ערכם של כלי-נשק, אחרי שהפצצה המינימית הפכה את מלחמת-העולם לבלתי אפשרית כמעט. המאבק בין העמים עבר לחזית התעמולה, כשכל צד מנסה לשכנע את ההמונים בארצות אחרות בצדיקת עמדתו.

לנאומים בקונגרס של חינה לא היה שום ערך, כי ההחלטות נתקבלו עלידי קומץ